LITERÁRNÍ ZPRÁVY.

JUDr. František Kronberger: **K reformě trestního řízení přípravného.** (Studie unifikační a reformní.) Knihovna Sborníku věd právních a státních. Nová řada. A. Obor právovědecký. Čís. 3. V Praze 1928. Str. 100.

Po stručném historickém úvodu zabývá se autor postupně hlavními směry navrhované reformy přípravného řízení trestního. Návrh, aby obviněný měl v přípravném vyšetřování potud rovné postavení se žalobcem, aby mohl býti přítomen při provádění důkazů a měl právo dávati otázky (kontradiktorní vyšetřování), vyskytuje se v několika obměnách, ale v zákonodárné praxi nedošel pozoruhodnějšího rozšíření. Znamenalo by kontradiktorní vyšetřování zpomalení přípravného řízení, často by bylo i překážkou získati usvědčující materiál. Vyhledávání státního zástupce, propagované zejména prof. Zuckerem, znamená další možnost reformy přípravného řízení. Toto řešení má četné stoupence, ač nechybí ani odpůrců. Bylo v zásadě přijato německou osnovou z r. 1920, která omezila v jednotném vyhledávání působnost soudce na úkony v zákoně výslovně uvedené (anticipující části hlavního líčení, nevyhoví-li státní zástupce návrhu na vývodní důkazy nebo jde-li o zásah do právní sféry obviněného a osob třetích). Jako příklady kompromisního řešení reformy stadia přípravného uvádí pak autor trestní řád italský a osnovu polskou z r. 1924, která zatím byla vystřídána zákonodárným návrhem novějším. Na to probírá autor zevrubně ustanovení obou trestních řádů platných na území našeho státu i trestního řádu vojenského. Jak je známo, lišilo se vyhledávání v území platnosti Glaserova trestního řádu z r. 1873 od stopování podle zák. čl. XXXIII. z r. 1896 v tom směru, že o provedení stopování, soustředěného v rukou státního zástupce, nemohl býti požádán soud, leč výjimečně, a to okresní soud, pokud šlo o jednotlivé úkony vyhledávací a vyšetřující soudu jen o úkony anticipující hlavní líčení a značící zásah do osobní svobody a práv jednotlivců. Jinak konáno vyhledávání policejní. Novela č. 1. z r. 1920 zavedla pro nedostatky policejní organisace na Slovensku soudní stopování ve smyslu trestního řádu Glaserova. Autor srovnává zevrubně ustanovení platného práva a zvláště zevrubně si všímá postavení stran, zejména též poškozeného; k zajištění jeho práv doporučuje slovenskou instituci trestního zátvoru. De lege ferenda navrhuje sjednocení přípravného vyhledávání a vyšetřování, jichž rozdíl byl praxí setřen, a soustředění jeho v ru-

kou státního zastupitelství jednotně organisovaného s kriminální policií. Domnívá se, že toto řešení hoví nejlépe principu materielní pravdy vzhledem k lepší organisaci policie k službě pátrací, dále ideji procesu stran, požadavku účinné represse, principu ústnosti a bezprostřednosti, když žalobce bude informován z vlastní zkušenosti a soud nebude ovlivněn výsledky soudního přípravného řízení požívajícího praesumpce nestrannosti. Poněvadž by pak státní zástupce i soudce nalézací měli více příležitosti seznámiti se s obviněným, hověla by reforma i požadevku individualisace trestu. Konečně přípravné řízení již svou povahou jako činnost více správní povahy přísluší spíše státnímu zástupci než soudci. Podmínkou je arci důvěra k státnímu zástupci a školená kriminální policie.

Autor je znám z celé řady časopiseckých článků z trestního řízení, otištěných v poslední době v Soudcovských listech, ve Věstníku společnosti pro právo trestní i v našem časopise. Ve značné části spisu reprodukuje tyto svoje dřívější úvahy. Studie je vybudována na bohaté literatuře převážně německé a rakouské a to — podle povahy věci — většinou staršího data, z dob, kdy otázka byla v popředí zájmu kriminalistů. V poslední době zájem o ni není daleko tak živý a místo otázky, má-li konati přípravné řízení vyšetřující soudce či státní zástupce a z jeho příkazu policejní orgán, uvažuje se spíše o otázce, jakými znalostmi má býti vyšetřující orgán vyzbrojen. Přes to má otázka pro novodobé zákonodárné práce význam a právě v poslední době byla i u nás předmětem diskuse se zřetelem k připravované reformě trestního řízení. Z této diskuse je známo, že návrh vypracovaný komisí u ministerstva spravedlnosti je nakloněn státně zastupitelskému (policejnímu) vyhledávání značnější měrou nežli právo platné. Náš autor doporučuje, pokud mu dobře rozumím, přípravné řízení jednotné, konané výhradně státním zástupcem. Tím by byly vyloučeny i jednotlivé soudní úkony v přípravném řízení, jak je má na mysli osnova německá. Po této stránce by vyžadovala otázka ještě zevrubnějšího řešení stejně jako postrádáme ve studii zmínky o tom, jak si autor představuje přípravné řízení při činech stihaných k obžalobě soukromé. Ve věci samé uznáváme, že přípravné řízení vedené výhradně státním zástupcem není stiženo vadou každého předpisu fakultativního (buď soudce nebo státní zástupce), který svádí k přesunutí práce na druhého (vyš. soudce) a maří vlastní intence zákonodárce. Přiznáváme rovněž, že důvody snesené autorem proto, aby vyhledávání konal státní zástupce, resp. policie, a nikoli soudce, obsahují mnoho

správných postřehů. Máme jen jednu námitku. Každé trestní řízení znamená boj s obviněným o zjištění pravdy, boj vedený se strany obviněného tím urputněji, čím těžší následky pro něho může míti odsouzení. V průběhu trestního řízení setkáváme se s typickým zjevem, že při hlavním přelíčení utváří se podle průvodů i výpovědi obžalovaného situace pro tohoto zpravidla příznivěji než v přípravném řízení. Jistě nepochybíme, soudíme-li, že změna nebývá vždy bližší materielní pravdě a že byla často vyvolána výhodnějším procesním postavením obžalovaného, zejména intervencí obhájce. Omezení procesních práv obviněného ve stadiu přípravném může prospěti zjištění materielní pravdy, což sám autor (str. 20.) uznává. Jde o to zachovati pro tyto případy neztenčeně výsledky přípravného řízení. Že soudní přípravné řízení je tu ve výhodě před úkony žalobce, bude sotva pochybno. Dlužno se proto obávati, zavedeme-li jednotné vyhledávání konané státním zástupcem (policií), že ztratíme na možnosti usvědčení pachatele aspoň tolik, co získáme vyšší odbornou schopností policejních orgánů. S tohoto hlediska by bylo přec jen dáti přednost Grossovu vyšetřujícímu soudci, vybavenému nejen dokonalou výzbrojí odbornou (i aparátem stihacím), ale též attributy moci soudcovské. Takový vyšetřující soudce by musil býti ovšem i hierarchicky docela jinak postaven než tomu je v naší soudní organisaci, kde vyšetřujícím soudcem může býti i soudce pomocný. Poslední systemisace tento charakter vyšetřujících soudců ještě sesílila a jsou proto vyšetřujícími soudci často síly méně schopné nebo méně zkušené. Oproti takovým vyš. soudcům dlužno ovšem dáti přednost zkušeným a školeným orgánům policejním.

Celkem třeba uznati, že spis jest cenným příspěvkem k otázce znovu aktuální, o níž podává všestranné poučení.

Solnař.

Prof. dr. Dobroslav Krejčí: **Učebnice zemědělské politiky I.** Nákladem Čs. A. S. Právník, v Brně (241 a IV. str. 8. Cena Kč 42·—.) Právě vyšlý první svazek této učebnice počíná úvodem o politice vůbec a národohospodářské i zemědělské zvláště. Autor rozděluje tuto podle jejich cílů a úkolů na snahy upraviti základní podmínky výroby zemědělské (půdu, lidskou práci a kapitál), snahy po vhodné organisaci této výroby, snahy zachovati zemědělcům hospodářský prospěch z ní, a pak snahy upraviti rozdělení a spotřebu výsledků jejich podle zájmů celku (politika cenová, úprava zahraničního obchodu a spotřeby zemědělských výrobků). Ve vydaném nyní prvém svazku došla obšírného zpracování partie nyní nejaktuálnější, týkající se půdy